

GLASILO

DELOVNEGA KOLEKTIVA LIP BLED

LETO XV

PETEK, 14. JUNIJ 1985

ŠT. 6

Prodajna mreža mora biti bolje organizirana

Ena najpogostejših tem, o katerih se v letošnjem letu največ razpravlja na vseh nivojih, je prodaja naših izdelkov. Po dolgih letih visoke konjunktore, ko se blago ni utegnilo niti ohladiti v skladišču, smo zašli v situacijo, da smo prisiljeni iskati nove rešitve in s tem menjati tudi naše navade in mišljenja.

Kriza gospodarstva v Jugoslaviji je z vso težo prizadela tudi gradbeništvo in s tem tudi lesno industrijo, saj sta ti dve panogi v tesni povezavi in soodvisnosti. Tuji krediti, ki smo jih lahko miselno prelivali v porabo namesto v učinkovite izvozno usmerjene investicije, nam sedaj zaradi vračila obresti in glavnice odžirajo že tako skromne investicijske možnosti, visoka inflacija nam sproti izniči prihranke, tako da je ogromni del prebivalstva, ki je sicer zaposleno polni delovni čas, prisiljeno boriti se za eksistenco. Preprosta računica nam pokaže, da je nemogoče graditi hišo, menjati pohištvo v času, ko s težavo prebijemo od prejema enega osebnega dohodka do drugega.

Kreditov za gradnjo je malo in še ti so pod zelo neugodnimi pogoji, saj je udeležba zelo visoka, še višje pa so obresti.

Pri vsem tem pa še vedno nimamo planov kje bomo sploh lahko gradili, postopki za pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja so pretirano dolgi.

Razumljivo je, da je zaradi tega kupec zopet postal kralj — tako končni kupec kot trgovec-posrednik. Prišli smo do stopnje, ki je v drugih državah normalna, to pomeni, da kupec ni prisiljen vzeti tisto, kar slučajno najde, temveč lahko izbira. Če smo odkriti, takega stanja nismo navajeni ne pri nas ne v sorodnih delovnih organizacijah in zaradi tega se nekaterih loteva panika. Ni razloga za paniko, kljub temu da je stanje resno. Visok delež izvoza, ko smo oziroma izvozimo skoraj polovico proizvodnje, nam na domačem trgu povzroča dva učinka. V sedanjem trenutku nam omogoča več ali manj normalno proizvodnjo, v preteklem obdobju pa smo prav zaradi izvoza izgubili velik del domačega trga, ko so se naši dolgoletni kupci morali preusmeriti na druge dobavitelje.

Sedaj, ko je blaga zadosti, je seveda v nekaj mesecih težko te kupce pridobiti nazaj, ker lahko izbirajo tako kvaliteto, ceno kot pogoje prodaje.

Tu pa žal razen v kvaliteti nimamo nobene prednosti in ne samo to: še vedno odklanjamo specialna naročila, češ, da se to ne izplača. Še vedno so tendence po zviševanju cen naših izdelkov, kar je s stroškovnega vidika popolnoma razumljivo, s tržnega vidika pa ravn tako nesprejemljivo. To se kaže predvsem pri programu vrat in pohištva, kjer je konkurenca daleč največja.

Splošnega in učinkovitega recepta, kako rešiti nastalo situacijo, ni. Reševanje bo sestavljeno iz najrazličnejših prijemov, ki bodo često tudi boleči, predvsem pa bo zdravljenje dolgotrajno.

Najprej moramo med seboj ustvariti most zaupanja in razumevanja, da imamo vsi iste cilje in da ne moremo vedno po najkrajši poti do uspeha. Hitro reagiranje na stanje na trgu tako glede ponudbe asortimana kot cene in prodajnih pogojev bo omogočilo, da bomo postopno pridobili med svoje kupce tudi tiste, ki so v času konjunktore morali odpasti kot tudi, da bomo obdržali vse dosedanje.

Streznitev je prišla v letošnjem letu preveč hitro in zaradi tega nismo bili pripravljene verjeti, da je letošnje leto končno zares tisto težko leto, katerega smo čakali vse od 1980. leta dalje.

Žal je iztreznitev zajela samo predelovalno industrijo, medtem ko pridelovalci surovin tega še ne občutijo. Vendar bomo slej ko prej prišli do točke, ko bomo tudi njim morali reči: plačamo lahko samo toliko in nič več.

KELBL

Embaliranje vrat v TO Rečica

Opazni sistemi LG in pod za fasadne odre v Beogradu

LIP Bled je novosti s področja opaženja in odranja predstavil tudi na majskih dnevih sodobne tehnike v Beogradu.

Sejem tehnike je najstarejša povojna sejemska prireditelj v Beogradu, ki se vključuje v Zvezo mednarodnih sejmov (U. F. I.) iz Pariza. Letošnji je bil 29. po vrsti in je trajal od 20. do 25. maja.

Na površini preko 100.000 kv. m pod obsežnimi kupolami in na odprtem prostoru je sodelovalo 600 razstavljalcev iz domovine in tujine.

Področja predstavitev na letošnji sejmski prireditvi so bila: oprema in najsodobnejše tehnično-tehnološke rešitve, izumi in inovacije s področja procesne industrije, energetike, gradbeništva, livarstva, elektronike, strojogradnje, nekovin, avtomatizacije, mikrofilmske tehnike, elektronskih računalnikov in drugo.

Velik poudarek je bilo občutiti na računalništvu, ki je prav gotovo predpogoj za uspešno tehnologijo, za nadaljnji gospodarski napredek. Po drugi strani pa je res, da tudi na tem področju v državi ne najdemo skupnega jezika, da vsak proizvajalec elektronike razvija sistem zase, tako da nazadnje pri tem marsikdaj občutimo priokus modne muhe in ne resnične gospodarske nuje.

Kot protiutež pa smo se na sejmu lahko srečali s področji, ki še vedno in bodo tudi v bodoče zahtevala neposredno ročno delo. Da bomo takšno delo racionalizirali, olajšali, ga napravili bolj varnega in prijetnega, pa so potrebni novi sistemi dela in novi izdelki, ki pa so prav tako plod razvojnega in sodob-

nega tehnološko-razvojnega procesa.

Tako smo se sredi te »kompjuterizacije«
vključili na področju gradbeništva tudi mi in to upravičeno brez vsakršnega sramu ali manjvrednostnega občutka.

Novosti s področja opažarstva in odranja smo prikazali na odprtem prostoru pred halo 12. Prostor je bil lično urejen, razporeditev eksponatov pa takšna, da je predstavljala zaključeno celoto in možnost pristopa do njih z vseh strani.

V dneh 22. in 23. maja smo priredili tudi demonstracijo novosti in z odzivom smo lahko bili več kot zadovoljni, morda celo nekaj bolj s kvaliteto obiskov kot s kvantiteto.

Med obiskovalci našega razstavnega prostora je po strukturi prevladal strokovno-tehnični kader, zato smo lahko toliko bolj zadovoljni s potrditvijo in priznanjem, ki smo ga dobili na demonstracijah.

O podu za fasadne odre, ki sestoji iz kovinskega ležišča in lesenih plošč za odre smo že govorili. Lahko le ponovno ugotovimo, da je sistem dobil dodatno potrditev. Mirno lahko trdimo, da ima pod za fasadne odre tudi v času gradbene krize široko zaledje, saj predstavlja za na-

prednega gradbinca racionalizacijo in višjo humanizacijo dela.

Na sejmu v Beogradu je bil na demonstracijah posebne pozornosti deležen tudi opazni sistem LG, ki vključuje lesene opazne nosilce BLED. Prav je, da ga v osnovnih obrisih predstavimo tudi bralcem Glasila.

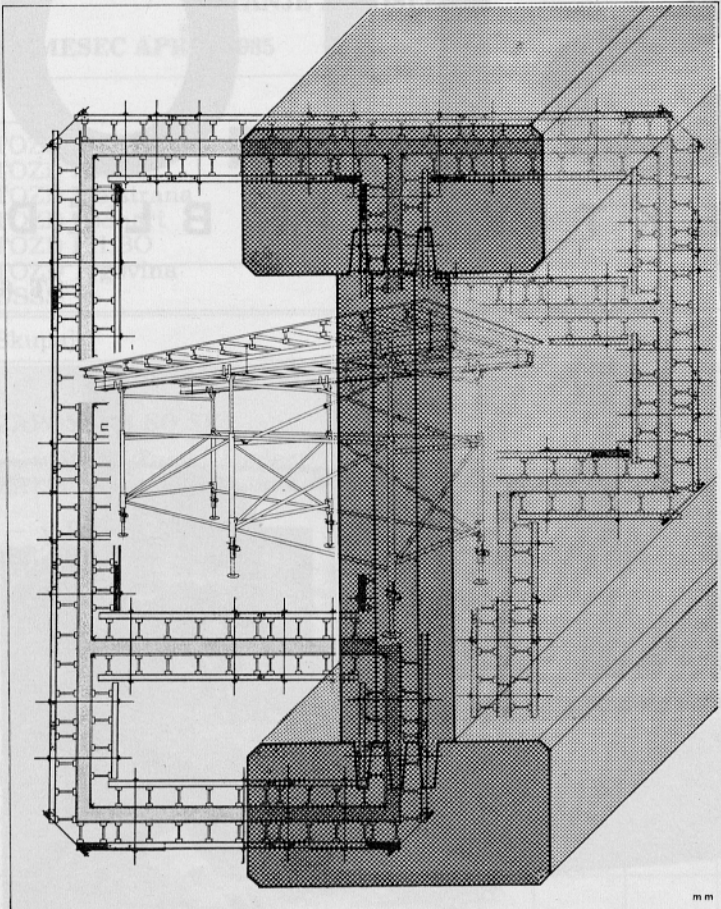
Sistem je kombinacija lesenega in kovinskega dela. Leseni del predstavlja opazne plošče in leseni opazni nosilci, kovinski del pa sekundarni nosilci, spojke, stabilizatorji, podporniki itd.

Lesene opazne plošče — Bled plošče že vsi dobro poznamo, saj so v proizvodnji že več kot dvajset let. Plošče Bled še posebej odlikuje visokokvalitetno lepljenje in ugodne mehanske fizikalne lastnosti. Manj poznani so leseni nosilci — opazni nosilec Bled, ki pa so si že utrlji pot v redno proizvodnjo. Nosilci so I. prereza pri čemer sta pasnici iz monolitnega lesa 80/42 mm, stojino pa tvori troslojna lesena plošča debeline 32 mm. Pasnici sta dolžinsko spojeni, tako da izločimo vse večje napake in prekinemo kontinuiteto lesnih vlaken. Pasnici in stojina so med seboj zlepljeni s kvalitetnim resorcin-fenol-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Opazni sistemi LG in pod za fasadne odre v Beogradu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Opazni nosilec Bled

nim lepilom, pri čemer je uporabljen rogljičasti montažni spoj. Površinska obdelava z impregnacijskim sredstvom štiti nosilec pred vpijanjem vlage, gnitjem in insekti.

Nosilec ima zaradi svoje konstrukcije, oblike in majhne teže ugodne mehansko-fizikalne lastnosti, ohranja ravnost, omogoča hitro montažo in lahko delo. Kot tak se odlično vklaplja tudi v opazni sistem LG, saj omogoča hitro pritrjevanje opaznih plošč (običajno je to pribija-

nje), s kovinsko spojko pa se lahko enostavno poveže s kovinskim delom.

Tudi pri opažarstvu stremimo, da bi težo opažev čim bolj zmanjšali in pri sestavi opaža prihranili dragoceni čas. Prav v tem pa se odlikuje opazni sistem LG.

Da opazni sistem ne bi bil povsem nov in da bi bil čim bolj življenjski ter sprejemljiv za gradbeno operativno, smo pri razvoju sodelovali z GIP Gradis, predvsem s Kovinskimi obrati Maribor, ki nekaj kovinskih elementov

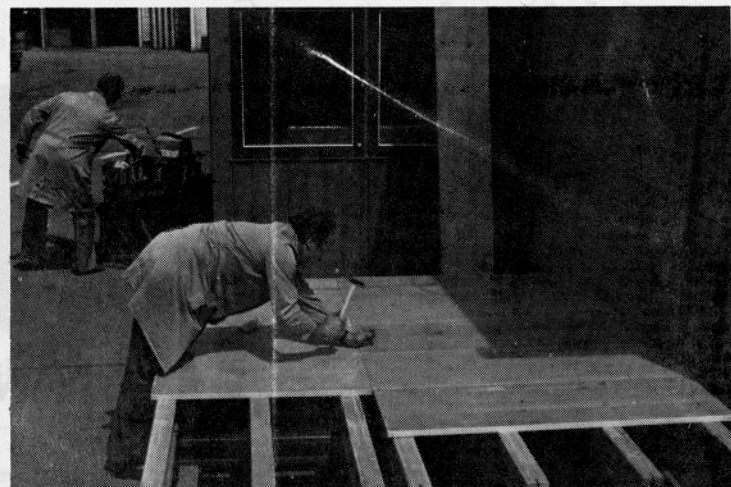
redno proizvajajo. Le-ti so pri tem pokazali veliko dobre volje in pripravljenost za sodelovanje.

Seveda teče razvoj, bolj rečeno dopolnjevanje sistema LG naprej. To mora postati živ sistem, ki nudi vselej kakšno novost, koristno dopolnitev.

Že v lanskem letu smo nekaj opaža dali v uporabo Gradisu, gradbeni enoti Jesenice, kjer smo lahko spremljali obnašanje nosilcev oz. sistema. Izvedli smo časovne meritve in meritve deformacij pri betoniranju.

Trenutno opaž uporabljajo na gradbišču Planina II v Kranju. Pripravljamo pa še veliko akcij, ki bodo opazni sistem LG približali gradbenikom.

In nenazadnje: vsakdo bo lahko in bo moral pri tem so-

Sestava opaža za steno (LG 100)

delovati. Gospodarska situacija, ki se močno odraža tudi v gradbeništvu, je takšna, da zahteva od vseh nas veliko ustvarjalnega in vestnega

dela in povečano skrb za kvaliteto. Le tako si bomo tudi z opaznim sistemom LG zaopazili trdno bodočnost.

Možetič

LIGNA Hannover

Pod tem naslovom smatra vesoljni strokovni in komercialni svet največjo predstavo za področje lesarskih strojev v obdobju dveh let. Članki in zvezi s tem, strokovna mnenja in podobno se bodo še kakšno leto za tem pojavljali v strokovnem tisku.

Še pred obiskom te velepredstave sva s sodelavcem obiskala firmo našega kupca notranjih vratnih kril (v nadaljevanju vrat). Vzrok obiska — reklamacija za eno vrsto napake. Najprej sva morala prizadeto stranko razočarati, da ne bova dela izvajala »mit Pinsel«, ampak drugače. Uredila sva si delovno mesto in kasneje na tem delovnem mestu zadevo tudi v celoti zaključila. Po tem, ko sva demonstrirala način dela, sva imela proste roke v smislu organizacije in tudi načina dela. Poleg glavne napake na izdelku — luženja zgornjega robu vrat, sva »za nagrado« prejelša še nekaj palet s poškodovanimi kartonskimi ovitki, pa jih je stranka na podlagi enega poškodovanega krila smatrala potencialno — kot vsa poškodovana. Opaziti je bilo, da so bila le naša vrata tako nametana v zložaje (tista, ki so bila dostavljena posamično) in v glavnem s poškodovanimi kartonskimi ovitki. Vsa druga vrata so bila v takšnih ali drugačnih paletah. Torej, za odpoklicem na reševanje reklamacije za eno vrsto napake, se je skrivala še druga, večja ali težja, odvisno od tega kako je pripravljen »popravljal«. Dvoje važnih dejstev je treba omeniti za to zadnjo vrsto napake:

● izdelek, ki daje svoje zahteve

Kako delati bolje? Majhen del rešitev je mogoče najti na LIGNA. Vso to množico strojev in opreme, ki spada v seznam štiristotih skupin, kosovno pa to pomeni tisoče in tisoče novosti, je mogoče podrediti glavnim ciljem:

● izkoristki osnovnih in pomožnih materialov

● boljša organizacija dela s pomočjo sredstev za delo.

Tradicija proizvajalcev, takojšnje uvajanje in vgrajevanje novih spoznanj z visokimi zahtevami kvalitetne obdelave ali dodelave, visok nivo v splošnih in specialnih področjih informacije in informatike, močna konkurenca na vseh področjih in podpodročjih, velika mera samozavesti, pa še kaj — to so trenutni vtisi, ki jih dobi verjetno vsak vsaj povprečen obiskovalec LIGNA. Za to niso potrebna detajlna spoznanja ali razgovori, to so dejstva, ki jih potrjuje že sam sprehod po desetih velikih halah. Tovrstni vtisi ostanejo v spominu zagotovo vsaj dve leti.

Vsa ta znanja in spoznanja človeka imajo za nas in za našo lesarsko področje tudi vedno višjo ceno in v večini primerov tudi brezizhodno varianto — nakup tuje tehnologije, sredstva za delo ali spoznanja. Če že to zadnje mora biti, potem je to poslednje in najdražje, je nujno zlo. Kajti tudi mi imamo dobra spoznanja, dobre ide-

je, pa navadno nimamo dovolj poguma, korajžje, da bi jih drug drugemu pošteno priznali; če pa nam to potrdi LIGNA, potem šele smatramo, da smo na pravi poti (Ligna kot primer). Ta naš pogum pa mislim, da imajo vsi razstavljalci na tem sejmu.

Ušesa so za poslušanje, oči za gledanje (nekateri imajo s seboj še tehnična ušesa in tehnične oči, da še bolj in popolneje izkoristijo čas na sejmu), zraven pa precej potrpljenja — to je glavno »orožje« obiskovalca.

Podrobnejših vtisov, ki se nanašajo na raznotera področja v lesarstvu ne morem posredovati, za področje kot je del primarne proizvodnje, furnirja in izdelkov, ki so približno taki ali enaki kot pri nas na Rečici, pa lahko več povem, vendar pa to mogoče v nadaljevanju, ki naj sledi temu prispevku.

Nekaj pa je gotovo: manjka nam minut pri delu, takoiimenovanih učinkovitih minut. Razstavljalci te minute vedno bolj cenijo, imajo vračunane v enoto izdelka, ki ga ponujajo. In gotovo je, da vgrajena informatika v enoto, ki se s pomočjo tehnične izvedbe spreminja v perfektno informacijo, vedno bolj več »razdaljo« za doseženi cilj med tistimi, ki so prvi in med nami. Stvari sicer niso tako črnoglede, vendar moramo biti previdni. Na LIGNA je mogoče dobiti marsikaj, ni pa mogoče dobiti in kupiti delavca za vedno zahtevnejše in boljše delo. Izobraževanje in razvijanje znanja na tem področju mora biti predhodnica za vse tisto, kar potrebujemo od »zunaj« (žal) in to s trudom in trdim delom tudi iščemo v takem primeru, kot je to na LIGNA.

Magister

Nova lakirnica v Mojstrani

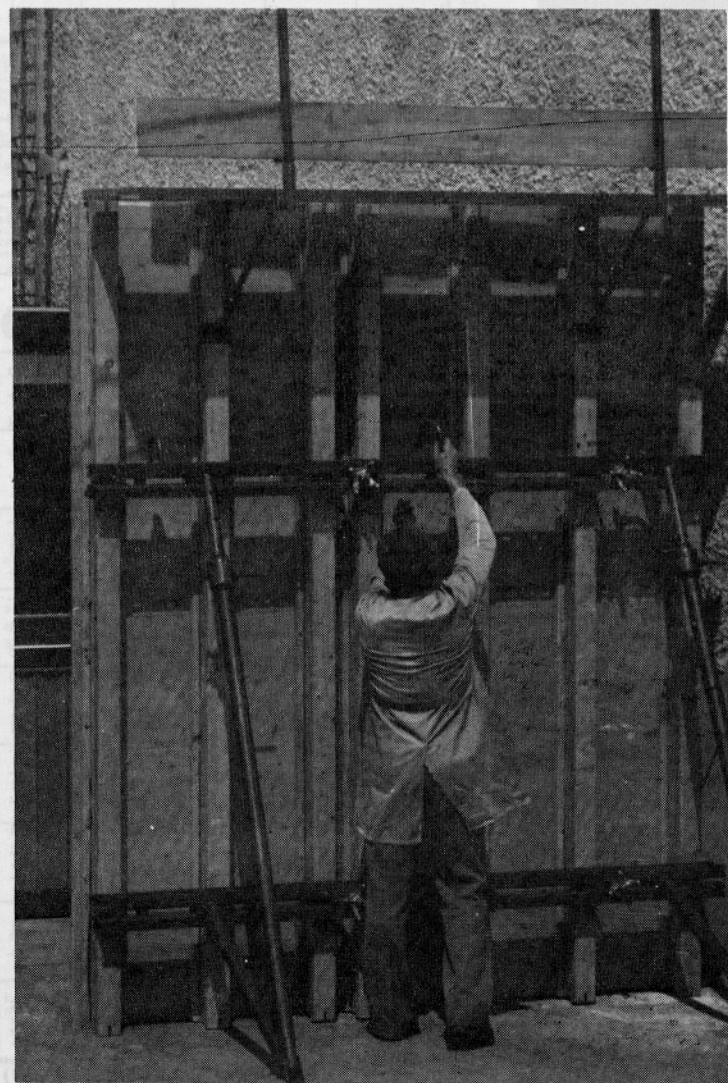
V lanskem letu smo pričeli v Mojstrani graditi lakirnico. Locirana je v podaljšku nove proizvodne hale. Glede na samo tehnologijo je mesto lakirnice primerno tudi zaradi povezave s staro proizvodno halo, tako da bo mogoča tudi površinska obdelava polizdelkov.

Gradbena dela so bila izvršena že v lanskem letu. Ker je bila letošnja zima neprimerna za montažo instalacij, so le-te pričeli vgrajevati v spomladanskem času. Najprej je bila izdelana elektroinstalacija ter hidrantno

omrežje. V tem času montirajo lakirno linijo, ki je sestavljena iz transporterja, sušilnika ter opreme za nanašanje lakov. Vso opremo je dobavil SOP Krško. Montaža poteka po programu, tako da bo v drugi polovici junija že možno poizkusno obratovanje.

Z novo lakirno linijo bo mogoče doseči boljšo površinsko obdelavo vrat. V tem času, ko zahteva tržišče kvalitetne izdelke, je nova lakirnica še kako potrebna.

Noč

Sklepi samoupravnih organov

Delavski svet TO Rečica (8. 5. 1985)

1. Obravnaval je poročilo tehnološke priprave dela o doseganju normativa za širinski razrez lesonita na večlistni krožni žagi za leto 1984 in prva dva meseca leta 1985 ter smatral, da kontrolnega snemanja oz. korekture normativa ni potrebno izvesti. Tehnološko pripravo dela je zadolžil, da skupno z obratovodjo in izmenovodjo preveri točnost izpolnjevanja delovnih listkov.

2. Z ozirom na spremenjene pogoje dela na brusilki Danckaert je DS potrdil tehnične normative za egaliziranje lesonita (ultrales) in egaliziranje embalaranega lesonita (ultrales). Za nemoten potek dela pri egaliziranju lesonita so odgovorni dolžni zagotoviti pravočasno dostavo materiala. Normativ velja od 3. 12. 1984 dalje, razlika se poračuna pri izplačilu OD v mesecu juniju.

3. Seznanjen je bil s poročilom o doseganju normativov za preteklih šest mesecev in ga vzel na znanje.

4. Na osnovi sklepa DS se še naprej vodi evidenca zamud in predčasnih odhodov z dela. Zoper delavce, ki bodo v naslednjem obdobju predčasno zapustili ali zamudili na delo v treh mesecih več kot 5-krat, se uvede disciplinski postopek.

5. Obravnaval je rezultate obračuna za obdobje I-III/85 ter ugotovil, da je delitev celotnega prihodka v skladu s planom, zakonskimi predpisi in našimi samoupravnimi akti ter sprejetim planom za leto 1985.

Za realizacijo fizičnega obsega proizvodnje in predvideni rezultat gospodarjenja pa je DS sprejel naslednje ukrepe:

- V obratu vrat v oddelku SM, furnirnici in pri stiskalnici uvesti normative z namenom, da se poveča produktivnost in stimulira proizvodnost pri delu.

- Zaostriži kontrolo pri nabavi in porabi osnovnih proizvodnih materialov in z optimalnimi količinami zagotoviti nemoten potek proizvodnje.

- Pospešiti prodajo naših izdelkov na domačem tržišču in v izvozu.

- Spremljati racionalno porabo delovnega časa in z boljšo organizacijo zagotoviti nemoteno delo.

6. V 15-dnevno javno obravnavo je posredoval spremembe oz. dopolnitve Pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje ČD ter o delitvi sredstev za OD v TO in Pravilnika o delovnih razmerjih TO Rečica.

7. Razpisal je referendum za sprejem sprememb in dopolnitev naslednjih samoupravnih aktov:

- Pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje ČD ter o delitvi sredstev za OD v TO Rečica in

- Pravilnika o delovnih razmerjih TO Rečica. Referendum se izvede 11. junija 1985 od 5.30 do 17.30 v sejni dvorani TO Rečica.

Za izvedbo referenduma je DS imenoval komisijo v sestavi:

1. Anton Železnikar, predsednik; nam. Šlibar Srečko
2. Štefan Rožič, član; nam. Godec Ciril
3. Hladnik Olga, član; nam. Šorli Tončka

8. Potrdil je Pravilnik o oblikovanju cen proizvodov in storitev. Za podpisnika je pooblastil predsednika DS TO Stojana Ulčarja.

9. Potrdil je cenike za žagan les, stavbno pohištvo, obloge in izreze. Cenik za žagan les velja od 15. 5. 1985, uporablja pa se 30 dni po obvestilu kupcem, cenik za vrata velja od 10. 5. 1985 dalje, uporablja pa se od 1. 6. 1985 dalje, cenik oblog in izrezov pa velja od 15. 5. 1985 dalje.

10. Potrdil je nove cene za topli obrok in kosila, in sicer:

— topli obrok za zaposlene v TO	20.— din
— topli obrok za tuje koristnike	200.— din
— kosila za zaposlene v TO	250.— din
— kosila za tuje koristnike	300.— din

Nove cene veljajo od 1. 5. 1985 dalje.

11. Potrdil je izplačilo odškodnine za inventivne predloge naslednjim delavcem:

- Stanetu Kobilici »izkoristek odpadnega materiala pri širinskem razrezu iveric za podboje« v višini 22.130,50 din;

- Brunu Hiklju »poenostavitev dela na liniji za izdelavo podbojev na vrtalki Perske« v višini 7.260.— din;

- Mirku Zupanu »izdelava posebnih nastavkov pred šobami za nanos talilnega lepila na liniji »Lehbrink« v višini 15.209.— din in

- Tomažu Pucu »podaljšanje ročice na stikalu na stroju Dingenoto stiskalnice in vstavitve dodatnih kovinskih ploščic na potisnem mostu na stisk« v višini 8.640.— din.

12. Potrdil je poročilo inventurne komisije za obdobje januar—marec 1985 z ugotovitvijo, da inventurna komisija pri popisu embalaže in delnem popisu rezervnih delov ni našla razlik in se knjižno stanje ujema s popisnim. Nadalje DS priporoča SOPPA, da se kontinuirana inventura opravi v posameznih skladiščih v celoti in ne po podskupinah. S takim delom bo pregled bolj celovit in manj ovirano delo v redni proizvodnji.

13. Potrdil je predlog SaS o združevanju sredstev za vzdrževanje in varstvo ter obnovo regionalnih in lokalnih cest na območju Občinske skupnosti za ceste Radovljica. Za podpisnika je pooblastil predsednika DS TO Stojana Ulčarja.

jasno pokazala, da bosta gospodarski in družbeni razvoj v prihodnjem obdobju veliko zahtevnejša, z večjimi nevarnostmi, pa tudi priložnostmi kot je bilo to v preteklosti.

Po dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije si mora vsa družba močno prizadevati, da bodo najprej zastavljene sedanje negativne težnje ter nato v nekajletnem obdobju s postopno konsolidacijo gospodarstva pripravljeno in omogočeno polnejše izkoriščanje možnosti za dolgoročni razvoj.

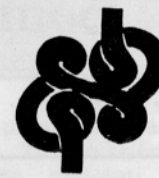
Pospešeni tehnološki razvoj v svetu vstopa v kakovostno novo fazo, iz katere bo razviti svet izšel z bistvenimi spremembami, kar zaostreuje problem našega zaostajanja za njim. Zato so pričakovane spremembe na tem področju hkrati priložnost in izziv za prilagajanje in uvajanje teh potencialnih možnosti v naše gospodarstvo in tudi za vključevanje v mednarodno delitev dela, pa tudi resna grožnja za nadaljnje slabšanje konkurenčne sposobnosti marsikatere panoge oziroma dejavnosti slovenskega gospodarstva na jugoslovanskem, zlasti na mednarodnem trgu.

Slovenija že vrsto let relativno zaostaja v razvoju za ostalimi in avtonomnima pokrajinama, posebno pa še za razvitimi državami. Zato bo njena vloga prvega izvoznika v državi vedno težja. Enaka ugotovitev velja za slovensko lesno industrijo, ki je primorna veliko izvažati.

Vedno bolj zastarela oprema, zapiranje domačega trga in čestokrat neloyalna konkurenca na tujem trgu nam povzročata vedno večje težave. Zato je edina pot v rešitev problemov hitrejša prestrukturiranje gospodarstva in še večje vključevanje v mednarodno delitev dela.

Iz navedenega lahko ugotovimo, da je bila obravnavana problematika aktualna in zanimiva. Predavanja so bila izredno kvalitetna in na visoki ravni. Razprava je bila zelo živahna, postavljeno je bilo veliko vprašanj iz tekoče ekonomske politike. Pogoji gospodarjenja se hitro menjajo, zato smatramo, da so tovrstni seminarji vedno bolj potrebni, da se čim širši krog udeležencev seznanja s pogoji gospodarjenja in dejanskim stanjem našega gospodarstva.

Blažević

Seminar za člane DS in ZK

V marcu in maju 1985 smo organizirali seminar za člane samoupravnih organov in člane ZK.

Seminar je bil izveden dvakrat v Republiškem sindikalnem izobraževalnem centru Šlandrov dom v Radovljici. Udeležilo se ga je vsakič po 25 slušateljev.

Seminar je potekal po naslednjem programu:

1. Ogljed filma o naši delovni organizaciji

2. Stabilizacija z vidika OZD — politika iskanja notranjih rezerv v OZD v novih pogojih gospodarjenja

- vpliv novih pogojev gospodarjenja na prihodke, stroške in odhodke OZD, ugotavljanje in razporejanje njihovega dohodka
- sredstva in obveznosti do virov sredstev v novih okoliščinah
- spremembe v pogledu informiranja delavcev o realno pridobljenem dohodku in možnostih njegovega razporejanja.

3. Stabilizacija z vidika narodnega gospodarstva

- kaj je inflacija
- kako nastane inflacija
- kakšne so posledice inflacije

- vrste inflacije
- zdravljenje inflacije
- žarišče inflacije v našem ekonomskem sistemu.

4. Cenovni sistem

- sedanji sistem cen povzroča inflacijo
- sedanji zakon o cenah ni dober, potrebujemo le zakon o kontroli cen ali pa nobenega zakona o cenah
- kaj storiti?

Seminar sta vodila dr. Ivan Turk, redni profesor Ekonomske fakultete v Ljubljani in dr. Janez Škerjanec, izredni profesor Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani.

V načrtu uresničevanja dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije je zapi-

sano: »Tržni zakoni in ekonomske prisila, ki bo samoupravne organizacije združene dela usmerjala k produktivnejšemu, učinkovitejšemu in smotrnejšemu delu in spodbujala sodelovanje, sporazumevanje in dogovarjanje predvsem na dolgoročnih temeljih, bodo vedno bolj pomembne sestavine in pogoji za povečanje proizvodnje za domače in tuje tržišče in za njegovo razvijanje na novih, samoupravnih družbenoekonomskih temeljih. Pri oblikovanju pogojev gospodarjenja v državi bo posebna pozornost namenjena neposrednemu vplivu svetovnih cen in produktivnosti dela, ekonomičnosti in kakovosti izdelkov razvitejših držav, kar bo svojski ekonomski pritisk na povečanje in združevanje domačih organizacij med seboj s tistimi v tujini.«

Izhajajoč iz te opredelitve je bil namen seminarja uvesti udeležence v specifičnost

stabilizacijskih ukrepov in zagotavljanje normalnih pogojev gospodarjenja.

Analiza izhodiščnega stanja kakor tudi analiza predpostavk o splošnih možnostih prihodnjega razvoja je

Učenci osnovne šole Kravanških kurirjev s Koroške Bele so si ogledali proizvodnjo v TO Rečica.

Polna skladišča vrat

Že po prvem trimesečju smo lahko ugotovili, da se skladišča v TO Rečica polnijo z vratnimi krili, predvsem pa s SM podboji in podboji B-6. Uvideli smo, da je bila napačna naša prodajna politika, zaradi česar smo v zadnjih dveh letih izgubili precej kupcev na domačem trgu zaradi izvoza. Vendar to ni krivda samo prodajne politike, to je bila politika Jugoslavije — izvoz za vsako ceno.

Tudi razmere na tujem trgu so se spremenile. Tiste obetavne pogodbe za leto 1985 v izvozu so »splavale po vodi«, kajti izvoznih naročil je iz dneva v dan vse manj, pa še ta so vsak dan bolj zahtevna. Ta naročila so minimalna in raznovrstna, tako da nam zmanjšujejo produktivnost ter rentabilnost izdelave te-teh. Ekspanzija prodaje v izvozu v lanskem letu nas je privedla do tega, da smo verjetno izgubili na domačem trgu precej kupcev, posledica tega pa bodo na račun povečanih planov in inflacije vsak dan tanjše tudi naše denarnice, kajti delati in proizvajati ter zlagati samo v skladišča niso nobeni rezultati pri OD za delavnost.

Najbolj zaskrbljujoči so podatki, da se bomo v tem mesecu približali zalogi 40.000 kom podbojev SM. Če bo prodaja podbojev na DT in v izvoz tako upadala, bomo verjetno morali začeti delati v SM oddelku samo že po naročilu. Kje pa je naš PRB, kateri naj bi stremel in imel nalogo, da programira oziroma predvidi ali konstruira in preuči možnost preusmeritve v drug izdelek. Do sedaj tega izdelka verjetno v našem PRB še ni.

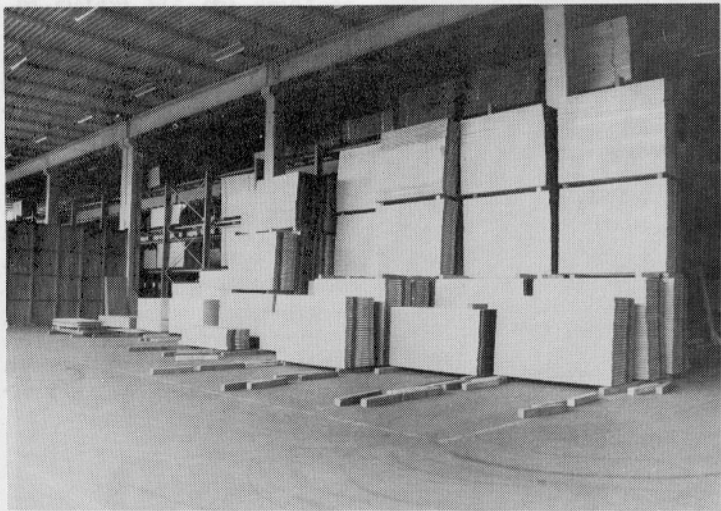
Ravno tako pa verjeto tudi ni nobenega vidika, da bi se stanje izboljšalo, kajti naše denarnice so postale pretenke za nakup vse dražjega stavbnega pohištva. Ustavila se je tudi gradnja družbenih stanovanj, tako da iz dneva v dan prihaja manj naročil tudi s te strani in ne le od individualnih kupcev.

Zaradi velikega izvoza v lanskem letu smo izgubili tudi nekaj trgovin Jelovice kot so Skopje, Stara Pazova, Crikvenica in Pula. Rezultat tega je vse večje kopičenje zalog v skladišču.

Vidni so pokazatelji upadanja izvoza, saj smo v lanskem letu v obd. januar—marec prodali v izvoz 19.350 vratnih kril in 13.330 podbojev SM, v letošnjem trimesečju pa 19.700 vratnih kril in samo 10.460 SM podbojev. Še večje upadanje prodaje na tuji trg pa je viden v primerjavi z naslednjima mesecema: april in maj. V lanskem istem obdobju je bilo prodanih 12.550 vratnih kril, in pribl. 8.450 SM podbojev, letos pa pribl. 10.860 vratnih kril in 5.160 podbojev. Tudi naročila so iz dneva v dan vse manjša, zato je možno sklepati, da bo v bodoče tudi izvoz vse manjši, pa čeprav imamo tudi že izvoznih podbojev preko 4.000 na zalogo.

Če se stanje na trgih ne bo izboljšalo, ni nobenih vidnih pokazateljev za uspešno prebroditev te krize, ki prihaja, zato bo verjetno potrebno poostriži kontrolo nad kvaliteto, kajti vsak dan upada tudi ta, za konkurenčnost na tržišču pa niso pomembne le cene, ampak je kot prva, ki se je moramo zavedati, da ne bodo vsak dan vse bolj polna skladišča, kvaliteta.

Urh

Zaloge se kopičijo

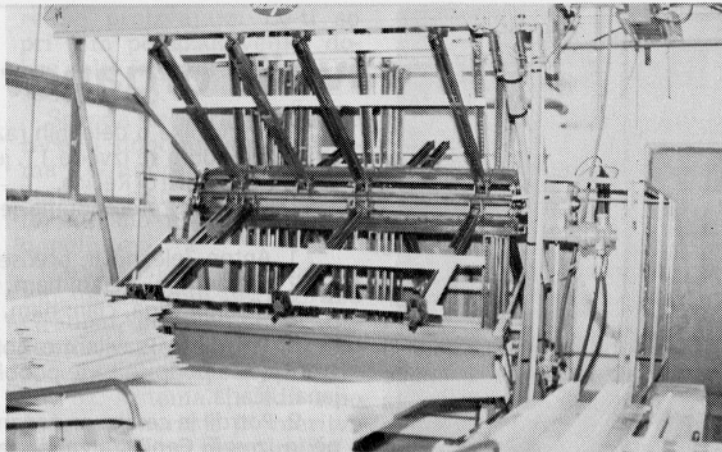
Novosti v obratu pohištva

V TO Tomaž Godec smo v mesecu aprilu namestili novo stiskalnico ameriške firme Taylor. Služila bo predvsem za sestavo pohištvenih elementov, kot so: stranice in vrata omar 132, vaasa vrata, masivna sobna vrata itd.

Masivna sobna vrata smo doslej stiskali na zastareli obrtniški način, ki pa je terjal večjo porabo časa, stisk pa je bil manj kvaliteten. Sestava vrat v novi stiskalnici pa ima to prednost, da vrata ostane stisnjeno toliko časa, da je lepilo suho. Prednost je tudi v tem, da je

sestava vrat bistveno olajšana v naporu, času in kvaliteti.

V letu 1977 je že bila nabavljena prav taka stiskalnica z manjšo stiskalno dolžino (30 cm), in še danes brez posebnih okvar obratuje. Nova stiskalnica je tehnično bolj izpopolnjena, za upravljanje

Nova stiskalnica ameriške firme Taylor

Rast YU 85

Letošnja 13. jugoslovanska razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti je bila v času od 30. 5. do 7. 6. 1985 v Dvorani mladosti na Reki.

Razstavo smo si 4. junija ogledali štirje člani sveta za ustvarjalnost. Pozorno smo si ogledali vse razstavljene elemente ter prebrali veliko opisanih tehničnih izboljšav. Na razstavi je sodelovalo 50 delovnih organizacij s 434 novostmi. Iz skupine raziskovalcev oz. inovatorjev je bilo 94 predlogov, šole in fakultete so nastopale z 11 predlogi, individualni razstavljalci pa so predstavili 51 novosti. Posebnost razstave pa je bila vsekakor udeležba izumov iz SSSR.

Iz Slovenije so nastopale naslednje delovne organizacije: Cinkarna Celje, Center za tehnične inovacije Ljubljana, Sladkogorska Sladki vrh, Donit Medvode, Sava Kranj, Aero Celje, Termika Ljubljana, Impol Slovenska Bistrica, Rudarsko energetski kombinat Franc Leskovec Luka, GIP Gradis Ljubljana, Chemo Ljubljana, SOZD Gorenje, Iskra Delta Ljubljana, Železarna Jesenice. Iz tega vidimo, da je bilo iz Slovenije precej veliko zastopstvo, vendar so vsi iz velikih delovnih organizacij. Največ novosti je na področju elektronike, izolacij, ladjedelništva, strojegradnje ter zaščite okolja. Iz lesne industrije ni bilo predstavnika, razen Gorenja, ki se je predstavil z avtomatsko vodeno kuhinjo. Predstavil se je še Impol iz Slovenske Bistrice z lepo izdelanimi okni in roletami iz aluminija v različnih

odtenkih. Izdelki so zelo lični in tudi zvočno zelo dobro izolirani.

2. junija je bil dan inovatorjev iz jeseniške Železarne, ki so predstavili 15 eksponatov. Največ novitet je dalo društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. To društvo je bilo osnovano pred 24 leti, vključuje 255 članov in so izdali že preko 1000 predlogov.

Zelo veliko zanimanje je povzročil tudi avtomatski sitotiskarski stroj iz Aera, ki zagotavlja kvaliteto tiska tudi pri večbarvnem tisku.

Z zanimanjem smo ogledovali tudi biometer za stalno kontrolo pitnih in odpadnih voda. Prav tako je bila mikavna tudi mikrokapsula

pa bolj enostavna. Te vrste stiskalnice ne potrebujejo druge energije kot komprimirani zrak, ki pri samem obratovanju ni nevaren.

Strojna oprema v obratu pohištva je vse bolj izpopolnjena, manjka le še modernejša moznikarka, s katero bi vsestransko vrtali — horizontalno in vertikalno v širini 1 m in dolžini 2,5 m. Za brušenje pa bi morali nabaviti še kontaktno ploskovno in robno brusilko. S tako strojno opremo bi potem bili sposobni ugoditi potrebam trga.

J. Medja

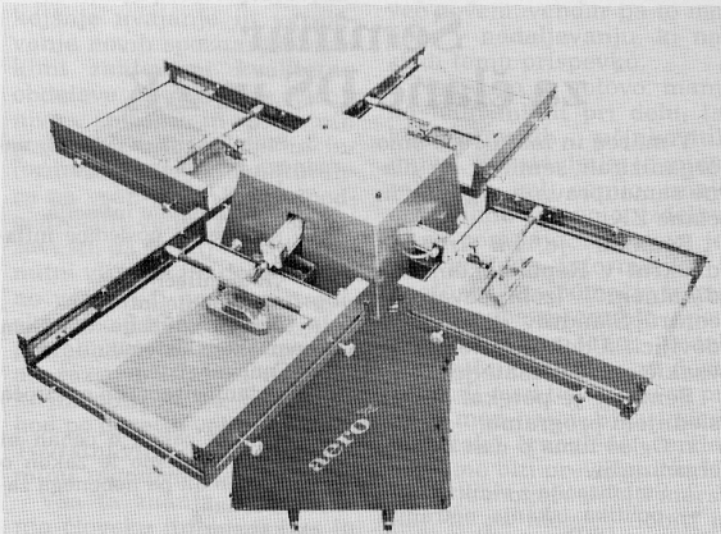
za pripravo sintetskih mikronov v proizvodnji brezkarbonskih papirjev. Tako, da predlogi niso pozabili na osnovne življenjske potrebe.

Razstava iz SSSR je prikazala novosti v strojegradnji, kmetijstvu, telefoniji, elektroniki, zdravstvu in igri. Predočili so 307 predlogov in vsi so bili po svoje zanimivi.

Poleg razstave so organizatorji pripravili tudi predavanja in posvetovanja na temo Inventivna dejavnost in dolgoročni program ekonomske stabilizacije. Iz naše DO se ni nihče udeležil tega posvetovanja.

Vsi predlogi predstavljajo določen prihranek ali pri materialu ali v uvozu, kar nam je v sedanjem času še kako potrebno. Zagotovo pa je inovacij še mnogo več in vse ne prodrejo do take razstave kot je RAST YU.

Bernard

Seminar za arhivske delavce

(Nadaljevanje)

Dr. Herman RUMSCHÖTTEL, direktor Bavarskega državnega arhiva iz Münchena je opisal sistem premičnih compactus regalov v arhivih, njihove prednosti in pomanjkljivosti. Razvoj v zadnjih tridesetih letih kaže, da je čedalje več arhivov opremljenih z regali compactus. Pri tem se skrči območje skladiščenja in bolje izrabi arhivski prostor. Predavatelj posebej obravnava izmero, sestavine regalov in pogon.

Dr. Miloš Milošević, direktor Zgodovinskega arhiva Kotor, je govoril o posebni družbeni skrbi za privatne arhive. Sodobna arhivska znanost bi morala zbirati pomembne dokumente, ki so nastajali pri posameznikih skozi dolga stoletja. Marsikaj bi lahko pojasnili o zgodovinskih, socioloških ali kakšnih drugih dogodkih naše domovine. Svoje misli in predloge je sklenil z besedami: Delo pri privatnih arhivskih fondih izven arhivov mora biti organizirano sistematično, ne

pa kampanjsko. Delavci naj se lotijo akcije inventivno. Arhivske ustanove morajo biti širše zainteresirane kot v preteklih časih.

Jovan Popović, pomočnik direktorja Arhivi Jugoslavije, je pripovedoval o privatni hrabi dokumentov, ki se čuvajo tudi zanemarjeno. Fizično propadajo in tako izginevajo dokazi preteklosti, včasih zelo pomembne za celo družbo. Zato bi se morali lastniki dogovarjati s pristojnimi arhivskimi službami, kjer bodo dobili strokovno pomoč. Arhivi bi po ustreznih cenah odkupili dokumente. Vsekakor pa bi morala bolje delovati zveza med privatnimi lastniki in arhivskimi službami.

Olga Giler iz Arhiva Jugoslavije — Beograd se je lotila problema zaupnosti dokumentov. Z zakoni je določena hramba zaupnih dokumentov. Zakoni nalagajo določene obveznosti, toda praksa kaže povsem drugače. Nesporazumi se vrtijo največ okoli vprašanj, katere dokumente lahko arhivski delavec uniči, kakšna pooblastila pri tem ima.

Izgleda, da vsak ustvarjalec dokumentarnega gradiva preso-di sam. Poleg državnih in republiških zakonov ima vsaka delovna organizacija svoj Pravilnik o čuvanju poslovnih tajnosti oziroma zaupnih dokumentov. Ugotovljeno je, da se le malo delovnih organizacij drži navodil, tako se v praksi kopičijo nepotrebni dokumenti, zaupni pa se lahko povsem izgubijo. Po stopnjah zaupnosti in spoznavanju predpisov bi se dokumenti trajno ohranili.

Vesna

(Nadaljevanje)

Delavci morajo organizirati kontrolo

17. maja letos smo bili člani delavske kontrole povabljeni na seminar v Sindikalni izobraževalni center Radovljica, katerega je organizirala Delavska univerza Radovljica. Kljub dobri obveščeni pa nas je iz vseh delovnih organizacij naše občine bilo prav malo udeležencev.

Prvo predavanje je vodil tov. Rimahazi, sekretar občinske zveze sindikatov Radovljica. Govoril nam je o samoupravni delavski kontroli kot zelo važni sestavini vsake družbene ureditve. Ta je politične narave in osnovna organizacija sindikata ima pomembno vlogo, saj je nosilec evidentiranja članov, ki sestavljajo ta samoupravni organ. OOS vzpodbuja člane k delovanju pri sprejemanju samoupravnih aktov in upravljanja v DO, da se odpravljajo napake in nepravilnosti. Ustava in zakoni pa opredeljujejo delovno področje tega samoupravnega organa.

Naslednjo uro nam je predaval tov. Konc — družbeni pravobranilec samoupravljanja v naši občini. Delavska kontrola je nujna v vseh družbenih ureditvah, pozna jo povsod po svetu. Delavski razred postaja tisti dejavnik, ki se bojuje za gospodarsko in politično osamosvojitve. Z delavsko kontrolo nad profitom si v svetu skušajo delavci okrepiti svoj družbeni in materialni položaj.

Razvoj naše samoupravne delavske kontrole je bil tesno povezan in odvisen od značilnosti razvoja socialističnih samoupravnih odnosov. Toda njeno delovanje ni povsem zaživelo, morda tudi zato, ker je bilo še vse premalo družbenopolitične podpore v delovnih organizacijah.

Člani SDK morajo z modrim, smiselnim in utemeljenim opozorilom pokazati na določene nepravilnosti. Zatorej ni potrebno, da ima član posebno strokovno izobrazbo. Delavski sveti imajo pomemben vpliv na SDK, saj je njegov izvršilni organ. Prav tako je pametno vabiti člane SDK na sejo odbora za delovna razmerja. Člani samoupravne delavske kontrole smejo nadzirati vsa dogajanja v delovni organizaciji, ne sprejemajo pa odločitev, sklepov, temveč le predloge ali priporočila. V nerešljivih situacijah se obračajo na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na službo družbenega knjigovodstva ali sodišče.

Zakaj v praksi samoupravna delavska kontrola ni zaživela tako kot bi želeli? Potrebno je od besed preiti k dejanjem. V teh časih, ki zahtevajo od slehernega delavca marljivo in natančno delo, ne bi smeli raznih skupnih problemov reševati po neorganiziranih poteh, problem v nekem TOZD bi morali reševati člani samoupravne delavske kontrole. Le-ti imajo pravico in dolžnost nadzorovati in hkrati pomagati do pametnih rešitev. Tov. Edvard Kardelj je že v letu 1946 dejal: »V naši kontrolni službi moramo dojemati kontrolo kot orožje širokih ljudskih mas v borbi za njihove zahteve in pravice.«

Vesna

Les — dragoceni dar narave

V mesecu novembru lani so se člani odbora za gospodarjenje, člani sveta za kulturo in sveta za ustvarjalnost pri KOOS odločili za natečaj: LIP Bled — Osnovne šole Bohinjska Bistrica, Zgornje Gorje in Bled. Za natečaj so izbrali ime oziroma geslo Les — dragoceni dar narave. Sodelovali so učenci od petih do osmih razredov osnovnih šol, in sicer na literarnem, tehničnem in likovnem področju.

Namen takšne skupne akcije je bil v boljšem poznavanju lesa — našega vsakodnevne spremljevalca, v spoznavanju okolja in naše delovne organizacije. Mladi bi se po končani osnovni šoli lažje odločali za lesarske po-

klice. Organizatorje je vodila misel, da bi pridobili kaj novega, svežega in kar bi koristno lahko uporabili pri kreiranju novih proizvodov.

Na natečaju je sodelovalo okoli 1600 učencev, pokazali so veliko delovne volje, fan-

tazije, ustvarjalnosti in svežih zamisli. Za ocenjevanje izdelkov so od decembra lani do maja letos delovale tri komisije (petčlanske), katere so sestavljali trije pedagogi in dva naša delavca. Pri izboru in določanju najboljših izdelkov so imeli zelo težko nalogo, saj smo nabrali veliko dobrih izdelkov. Prvi izbor so opravili pedagogi že po osnovnih šolah, konec aprila smo zbrali vse izdelke. Od 13. do 20. maja so postavili razstave likovnih in tehničnih izdelkov po osnovnih šolah.

27. maja je potekal zaključek natečaja v temeljni organizaciji na Rečici. Ta datum so izbrali v okviru Dneva mladosti. Tu smo si lahko ogledali razstavo najboljših likovnih in tehničnih izdelkov.

Ob tej priložnosti smo prisluhnili kulturnemu programu, sodelovali so: učenki OŠ Bled (flavta), Mohorič Primož je zaigral na harmoniko, naš delavec Tomaž Bergant pa je prebral nagrajena najboljša literarna dela oziroma spise. Tov. Bajt je opisal namen in cilje natečaja. Najbolj slovesen del pa je zajemal podelitev praktičnih nagrad petnajstim učencem, ki so napisali najboljše spise, najlepše ustvarjali v lesu in izdelali najboljše risbe. **Na literarnem področju so nagrade prejeli:**

1. Klemen KOBILICA iz 8. b. OŠ Bled, 2. Tomislava ARH iz 8. b. OŠ Bohinjska Bistrica, 3. Ines KOKEZA iz 8. c. OŠ Bled, 4. Robi KOZELJ iz 7. a. OŠ Zgornje Gorje, 5. Primož PODLIPNIK iz 7. c. OŠ Boh. Bistrica, **Za likovna dela:**

1. Dominik JERALA iz 7. b. OŠ Zg. Gorje, 2. Bernarda SMUKAVEC iz 7. a. OŠ Boh. Bistrica, 3. Tomaž PIBER iz 7. a. OŠ Bled, 4. Simona URBANC iz 8. a. OŠ Boh. Bistrica, 5. Milan KOZLEVČAR iz 6. a. OŠ Zg. Gorje

Za tehnične izdelke:

1. Boris JAKOPIČ iz 7. b. OŠ Zg. Gorje, 2. Simona NOVSELEC iz 8. b. OŠ Boh. Bistrica, 3. Tomaž PIBER iz 7. a. OŠ Bled, 4. Boštjan KOMAR iz 6. b. OŠ Zg. Gorje, 5. Tončka ZUPANC iz 8. b. OŠ Boh. Bistrica

Tov. direktor — ing. Bajt pa je ravnatelj iz posameznih osnovnih šol še izročil denarne nagrade, katere naj bi porabili za nakup tehničnih oziroma učnih pripomočkov.

Natečaj je vsekakor uspel. Sodelovanje med osnovnimi šolami in delovno organizacijo je potrebno in prav bi bilo, da bi se v prihodnjem šolskem letu tudi nadaljevalo. Les je neprecenljiva naravna dobrina in kot dragoceni dar narave ga moramo približati mlademu človeku.

Vesna

Strokovna ekskurzija v Meblo

Prvo soboto v mesecu juniju smo se na pobudo sindikata TO Rečica odpravili na strokovno ekskurzijo v Meblo v Novo Gorico, da bi si ogledali proizvodnjo iverke, ki je neobhodno potreben re-promaterial v TO Rečica in proizvodnjo sobnega pohištva.

DO Meblo šteje nekaj več kot 3.000 zaposlenih. Večji temeljni organizaciji: TOZD Iverka in TOZD Pohištvo sta locirani v Novi Gorici, v katerih je zaposlenih okrog 1800, ostali TOZD-i pa so na območju Primorske, ki so se integrirali v DO Meblo v zadnjih letih.

Najprej smo obiskali največjo TOZD Iverko, ki je tudi največja po doseženem dohodku. Ogledali smo si proces proizvodnje od dohoda surovine, ki se zmelje (če ta še ni), do prečiščevanja skozi prenekatero silose ter posode — bobne, kjer se zmes s kemikalijami pripravi po tekočem traku z elektronskim ter avtomatskih profiliranjem po debelini in širini in avtomatskim rezanjem po dolžini za predpravo za stiskanje. Ta zmes določen čas stoji pred stiskalnico, nato pa le-to avtomatika prestavi v stiskalnico, ki jo pod visoko temperaturo stiska. Iz stiskalnice iverne plošče prihajajo stisnjene v sušilni boben, nato jih tekoči trak potiska do obrezovalke, ki jih obreže na formate — dolžinsko in širinsko. Zadnjo fazo opravi brusilni stroj, kjer iverke dobijo določeno debelino. Od tod plošče prepeljejo v skladišče ali na dopolnilno oplemenitenje in nato do odpremnega mesta. Kupec teh plošč je tudi naša TO, ki jih nadalje predeluje v suhomontažne podboje.

Nato smo se soočili s proizvodnjo sobnega pohištva. Po ogledu obeh temeljnih organizacij smo v obratu

Urh

Občinsko tekmovanje ekip prve pomoči

Tako kot že vrsto let, je bilo tudi letos sredi maja občinsko tekmovanje PMP. V nedeljo, 19. maja se je zbralo na radovljiškem kopališču devetindvajset ekip. To »tekmovanje« ni tako tekmovalnega značaja kot predstavlja obnovitev znanja iz prve pomoči.

Ekipo sestavljata dve trojki, od katerih je vsaka sestavljena iz dveh članov z 20-urnim tečajem in vodje trojke z 80-urnim tečajem. Obe vodji trojk gresta na tako imenovano triažo. Tu rešujeta pet poškodovancev po neodložljivi pomoči — dokončni oskrbi in po nujnosti transporta. Triaža zahteva od vodje trojk veliko znanja iz prve pomoči. Nato gredo trojke na praktični del tekmovanja. Na manekenu po-

družbene prehrane zaužili malico, nato pa smo se podali na 30 km oddaljeni nekdanji grad Zemono blizu Ajdovščine. Pregledali smo vse prostore gradu in razstavni salon kuhinjske opreme LIP-e iz Ajdovščine.

Vračali smo se proti Novi Gorici. Med potjo smo zrlili na bodočo žitnico Slovenije — Vipavsko dolino, ki ima velike perspektive v kmetijstvu. Peljali smo se mimo neštetihi značilnih primorskih vasi in prispeli v Novo Gorico. Občudovali smo lepo urejeno mesto, v katerem se naglo širi stanovanjska gradnja.

Ze smo v Solkanu. Zvedavo pogledujemo na novo cesto preko Soče, ki bo po ozimskem sporazumu skrajšala pot do Goriških Brd — odprta bo 15. junija, in na novo avtomatsko vodeno hidroelektrarno Solkan, katera je prava lepota v kanjonu Soče in soške doline.

Po nekaj kilometrihi vožnje se z levega brega Soče preko mostu v Plavah začne mo vzpenjati po vijugasti cesti v Goriška Brda. Ustavili smo se ob spomeniku in stolpu, od koder je prekrasen razgled po goriških Brdih, tja do Štanjela onstran meje.

Po ogledu smo se napotili na bogato kosilo v bližnjo gostilno, nato pa smo si vzeli čas za obisk vinske kleti v Dobrovi, ki je ena izmed največjih v Jugoslaviji. V velike cisterne ter sode, v katere bi se lahko skrilo veliko ljudi, vsako leto »priteče« nešteto litrov vina, ki ga pridelajo pridni Brici.

Vsak začetek ima konec in vrtni smo se morali. Trije avtobusi so nas odpeljali nazaj po briški stari ovinkasti cesti v Plave z upanjem, da se bomo naslednjic že peljali po novi cesti, ki bo za 17 km krajša iz Nove Gorice do Brd.

Urh

Tako poteka odprema vhodnih in garažnih vrat iz Mojstrane

B. J.

5. letne športne igre SOZD GLG

LIP v skupnem seštevku zasedel 3. mesto

18. maja so se na športnih igriščih v Medvodah v organizaciji DO Aero, TOZD Tovarna celuloze in papirja Medvode odvijala tekmovanja za prehodni pokal SOZD GLG na 5. letnih športnih igrah, katerih se je udeležila tudi ekipa iz naše DO. Poglejmo si, kako so nas naši predstavniki zastopali:

Mali nogomet

Člani ekipe so bili: Marjan Gaberšček, Ante Troha, Matija Strgar, Darko Kusterle, Zdravko Kitič, Andrej Polajnar, Janko Repinc, Franc Pikon.

LIP : Gradis (1:2), Aero : Zlit (5:0), Gradis : Zlit (2:1), LIP : Aero (0:4), Aero : Gradis (2:1), Zlit : LIP (0:1), Jelovica : GG Kranj (0:4), GG Bled : Alples (2:1), GG Kranj : Alples (2:2), Jelovica : GG Bled (0:1), GG Bled : GG Kranj (0:1), Alples : Jelovica (3:0).

Tekma za 7. in 8. mesto: Jelovica : Zlit (3:1).

Tekma za 5. in 6. mesto: LIP : GG Bled (0:1).

Tekma za 3. in 4. mesto: Gradis : Alples (1:2).

Tekma za 1. in 2. mesto: Aero : GG Kranj (0:1).

1. GG Kranj, 2. Aero Medvode, 3. Alples Železniki, 4. Gradis Šk. Loka, 5. GG Bled, 6. LIP Bled, 7. Jelovica Šk. Loka, 8. Zlit Tržič.

Šah

Ekipo so sestavljali: Anton Železnikar, Matjaž Dolenc, Alojz Petkoš, Stefan Fujs ml. in Anton Horvat.

Jelovica : Aero (3:1), LIP : Alples (3:1), GG Kranj : Zlit (2,5:1,5), Aero : Zlit (4:0), Alples : GG Kranj (1:3), Jelovica : LIP (2:2), GG Kranj : Jelovica (2:2), LIP : Aero (3:1), Zlit : Alples (2:2), Aero : Alples (3:1), Jelovica : Zlit (4:0), LIP : GG Kranj (3:1), GG Kranj : Aero (3:1), Zlit : LIP (1:3), Alples : Jelovica (0:4).

1. Jelovica Šk. Loka 15 točk, 2. LIP Bled 14 točk, 3. GG Kranj 11,5 točk, 4. Aero Medvode 10 točk, 5. Alples Železniki 5 točk, 6. Zlit Tržič 4,5 točk.

Balinanje

V naši ekipi so nastopili: Janko Kavčič, Milan Liseč, Krivin Rutar, Marjan Ribarič in Simon Gardener.

A skupina

Gradis : Jelovica (7:13), Aero : GG Bled (8:7), Gradis : GG Bled (7:4), Aero : Jelovica (12:5), Jelovica : Gradis (6:7).

B skupina

LIP : Alples (4:8), Zlit : LIP (13:1), Zlit : Alples (6:11).

Za 3. in 4. mesto: Gradis : Zlit (3:12)

za 1. in 2. mesto: Aero : Alples (11:5)

1. Aero Medvode, 2. Alples Železniki, 3. Zlit Tržič, 4. Gradis Šk. Loka, 5. Jelovica Šk. Loka, 6. GG Bled, 7. LIP Bled.

Ekipno moški

1. Jelovica Škofja Loka 29 točk, 2. Alples Železniki 28 točk, 3. Aero Medvode 25 točk, 4. GG Kranj 22 točk, 5. LIP Bled 20 točk, 6. GG Bled 18 točk, 7. Gradis Škofja Loka 17, 8. Zlit Tržič 11 točk

Ekipno ženske

1. LIP Bled 18 točk, 2. Alples Železniki 14 točk, 3. Jelovica Škofja Loka 12, 4. GG Kranj 10, 5. Gradis Škofja Loka 8, 6. GG Bled 4, 7.—8. Aero Medvode 3, 7.—8. Zlit Tržič 3.

Ekipno skupaj

1. Alples Železniki 42 točk, 2. Jelovica Škofja Loka 41, 3. LIP Bled 38, 4. GG Kranj 32, 5. Aero Medvode 28, 6. Gradis Škofja Loka 25, 7. GG Bled 22, 8. Zlit Tržič 14.

O nastopu naše ekipe lahko rečem, da je v glavnem zadovoljivo v vseh panogah, razen v nogometu, kegljanju — moški in bilanju odigrala vlogo. Glede na to, da je balinarska ekipa nastopila prvič, kaj več od nje ni bilo mogoče pričakovati, razočaranje za nas pa pomenita nastopa moške kegljaške ekipe in nogometne ekipe, katera je branila 1. mesto v lanskih igrah. Zatorej bo potrebno v teh disciplinah delati na tem, da bomo organizirali načrtnije in kontinuirano delo skozi vse leto in ne le zadnji mesec pred nastopom.

Rakuš

Občinsko sindikalno prvenstvo v streljanju

18. in 19. maja 1985 se je v dvorani kulturnega doma v Mošnjah odvijalo občinsko sindikalno prvenstvo za leto 1985 v streljanju z zračno puško, katerega se je udeležila tudi naša DO.

V skupni razvrstitvi smo dosegli drugo mesto, kar je lep uspeh, nekoliko so razočarale ženske. Ne toliko zaradi vrstitev, več zaradi rezultatov, kajti naše strelke so že večkrat dokazale, da so sposobne dosegati rezultate čez 150 krogov, kar pa jim tokrat ni uspelo.

REZULTATI:

Ženske do 40 let

1. Benčina Irena, LIP Bled, 136 krogov, 2. Šimenc Silva, Elan, 132 krogov, 3. Ristič Jelka, LIP, 130 krogov, 5. Šefman Martina, LIP, 128 krogov, 7. Urankar Marija, LIP, 121 krogov, 14. Cerkovnik Ivanka, LIP, 101 krog, 21. Sinkovič Janja, LIP, 80 krogov.

Uvrščenih 33 tekmovalk.

Ženska nad 40 let

1. Mrak Angela, Elan, 156 krogov, 2. Zima Anica, GP Bohinj, 134 krogov, 3. Podlipnik Amalija, Elan, 133 krogov, 5. Ristič Albina, LIP, 112 krogov.

Uvrščenih 12 tekmovalk

Moški do 40 let

1. Bešter Stane, Iskra Lipnica, 176 krogov, 2. Ubanč Anton, Špicerija Bled, 176 krogov, 3. Kozinc Boris, OŠ Lesce, 175 krogov, 10. Sodja Boris, LIP 166 krogov, 20. Rutar Kvirin, LIP, 152, 30. Oblak Stane, LIP, 145, 32. Odar Jure, LIP, 143, 36. Bizjak Iztok, LIP, 142, 37. Liseč Milan, LIP, 141, 39. Knaflič Marjan, LIP, 139, 41. Knaflič Stane, LIP, 138, 42. Odar Jože, LIP, 137, 43. Selan Blaž, LIP, 136, 70. Zupanc Janko, LIP, 113, 77. Zalokar Zdravko, LIP, 109, 82. Mulej Jože, LIP, 102 kroga.

Uvrščenih 115 tekmovalcev.

Moški nad 40 let

1. Biček Jože, Obrtno združenje, 179 krogov, 2. Ažman Stanjo, LIP, 175 krogov, 3. Lotrič Franc, Veriga, 173 krogov, 6. Rozman Anton, LIP, 160 krogov. Uvrščenih 44 tekmovalcev.

Ekipno ženske

1. Elan Begunje 420 krogov, 2. LIP Bled 394 krogov, 3. GP Bohinj 365 krogov.

Ekipno moški

1. Obrtno združenje 821 krogov, 2. Elan Begunje 814 krogov, 3. LIP Bled 798 krogov

Ekipno skupaj

1. Elan Begunje 165 točk, 2. LIP Bled 157 točk, 3. Iskra Lipnica 88 točk

Na tekmovanju so nastopili 204 strelci, od tega 45 žensk in 160 moških iz 22 DO.

Trenutni vrstni red SŠI 1985 po smučarskih tehik, veleslalomu, kegljanju borbene partije, odbojki in streljanju:

I. skupina — nad 400 zaposlenih:

Moški	točk
1. Elan	559,8
2. LIP	522,4
3. Veriga	407,0
4. GG	308,0
5. Obrt. zdr.	234,2
6. Iskra Otoče	232,2
7. Zevenine	221,0
8. Plamen	192,0
9. HTP Bled	153,0
10. Almira	17,0

Rakuš

Streljanje — moški

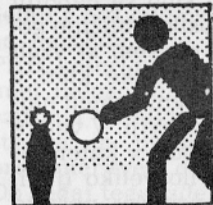
Ekipo so sestavljali: Stanko Ažman, Anton Rozman, Boris Sodja in Stane Oblak

1. Gradis Šk. Loka 666 krogov, 2. LIP Bled 657 krogov, 3. Jelovica Šk. Loka 634 krogov, 4. Alples Železniki 631 krogov, 5. GG Kranj 590 krogov, 6. Aero Medvode 588 krogov, 7. GG Bled 541 krogov.

Streljanje — ženske

Ekipo so sestavljale: Marija Urankar, Irena Benčina in Jelka Ristič

1. Gradis Šk. Loka 459 krogov, 2. LIP Bled 433 krogov, 3. Alples Železniki 430 krogov, 4. GG Kranj 397 krogov, 5. Jelovica Šk. Loka 369 krogov, 6. Aero Medvode 342 krogov, 7. GG Bled 322 krogov, 8. Zlit Tržič 243 krogov.

Kegljanje — moški

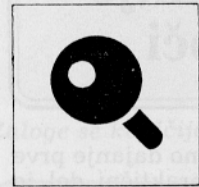
Ekipo so sestavljali: Srečo Trojar, Bruno Hikel, Matjaž Dolenc, Franc Odar ml., Miro Stare, Anton Horvat.

1. Alples Železniki 2288 kegljev, 2. Jelovica Šk. Loka 2260, 3. GG Bled 2233, 4. Aero Medvode 2206, 5. Zlit Tržič 2200, 6. GG Kranj 2161, 7. LIP Bled 2086, 8. Gradis Šk. Loka 2042 kegljev.

Kegljanje — ženske

V ekipi so bile: Polona Cerkovnik, Ana Šifrer, Metka Lebar in Janja Sinkovič.

1. LIP Bled 691 kegljev, 2. Jelovica Šk. Loka 689, 3. Alples Železniki 653, 4. GG Kranj 584, 5. Zlit Tržič 576, 6. GG Bled 470 kegljev.

Namizni tenis — moški

Člani naše ekipe so bili: Anton Murovec, Jože Marolt in Stojan Ulčar.

GG Kranj : Alples (3:0), Jelovica : GG Kranj (3:1), Alples : Jelovica (0:3), LIP : Aero (3:0), GG Bled : LIP (3:0), Aero : GG Bled (1:3).

Tekma za 3. in 4. mesto GG Kranj : LIP (3:0)

Tekma za 1. in 2. mesto Jelovica : GG Bled (3:0)

1. Jelovica Šk. Loka, 2. GG Bled, 3. GG Kranj, 4. LIP Bled, 5. Alples Železniki, 6. Aero Medvode

Namizni tenis — ženske

Ekipo so sestavljale: Polona Cerkovnik, Jasna Kaiser in Ana Šifrer. Jelovica : LIP (0:3), LIP : Alples (3:0), Alples : GG Kranj (3:0), GG Kranj : GG Bled (3:2), GG Bled : Jelovica (2:3), Alples : GG Bled (3:1), GG Kranj : GG Jelovica (1:3), GG Bled : LIP (1:3), Jelovica : Alples (0:3), LIP : GG Kranj (3:0).

1. LIP Bled, 2. Alples Železniki, 3. Jelovica Šk. Loka, 4. GG Kranj, 5. GG Bled

Turnir v malem nogometu

V nedeljo 2. 5. 1985 ob 8. uri je bil v Boh. Bistrici na šolskem igrišču turnir v malem nogometu.

Turnir so organizirali prizadevni nogometiški, ki v svojem klubu GRČE vključujejo vse tiste člane, ki v tem športu najdejo svojo rekreacijo.

Srečanja se je kljub meglenemu vremenu udeležilo od 16 prijavljenih, kar 14 ekip.

Sodelovali so nogometni klubi: GRČE Boh. Bistrica, NK Nomenj, NK UTRIP Boh. Bistrica, NK Polje, NK Fužina, NK Podbrdo, NK Grahovo, NK Deske, NK Donat — Radovljica, NK Linhartov trg — Radovljica, NK Sorica, NK GRAD — Bled, NK Alpetour — Hoteli Bohinj, NK PUNTAR — Kneža.

Po hudih finalnih bojih, ob glasnem navijanju navijačev vseh starosti so se ekipno uvrstili naslednji klubi:

1. NK »GRČE« Boh. Bistrica
2. NK »DESKLE«
3. NK Alpetour — Hoteli Bohinj

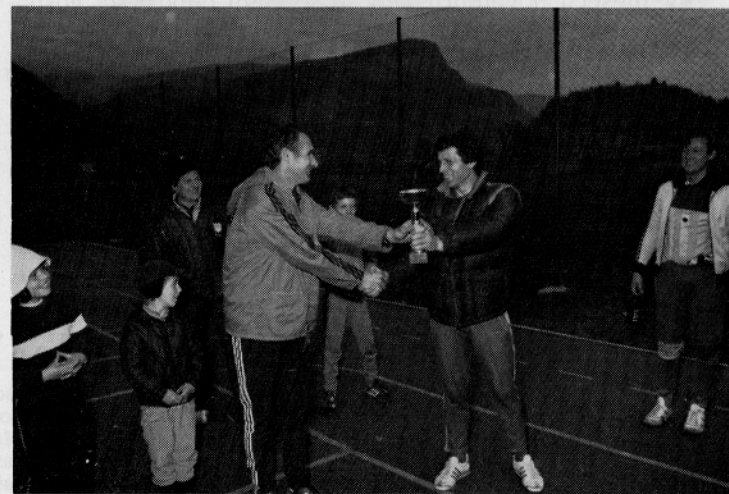
Zaključek rekreacijske tekme v malem nogometu se je zaključil ob 18. uri s podelitvijo pokalov najboljšim in z družabnim zaključkom vseh udeležencev.

Pohvaliti je treba prizadevne člane NK GRČE iz Boh. Bistrice, ki so srečanje izvedli prizadevno, športno in z veliko mero družabnosti.

Tomaz ŠOLAR

Prvovršena ekipa Grče Boh. Bistrica (foto Vengar)

Podelitev pokala 1. uvrščeni ekipi Grče (foto Vengar)

Prvi triglavski tek je uspel

Prekrasno vreme je privabilo ljubitelje teka na prvi tek po Triglavskem narodnem parku, ki je bil 19. maja 1985. Tekmovalci in tekmovalke so bili s progo in organizacijo zelo zadovoljni. Tekmovanje je kljub manjšemu številu tekačev, zbralo se jih je le okrog 40, uspelo. Proga, ki poteka po gozdnih stezah in poteh, je bila tekmovalcem zelo všeč, zato so obljubili, da se naslednje leto zopet udeležijo tega prijetnega teka. Absolutni zmagovalec na 14 km dolgi progi je bil

znani atlet iz ŽAK Ljubljane Končina Srečo, ki je za to progo potreboval le 43 min 13 sek. Najhitrejša ženska pa je bila Konečnik Nada iz Dravograda s časom 1,06.04.

REZULTATI: Mladinci do 20 let:

1. JANŠA BOGDAN, Mojstrana 55,13; 2. DROBNE PAVLE, Kopitar-na Sevnica 55,46; 3. MRAK BRANE, Mojstrana 58,59; Člani od 20 do 30 let: 1. DJURICIC TONE, Mojstrana 45,21; 2. URH IVAN, Ak. Kamnik 48,09; 3. KALAN TOMAŽ, Škofja Loka 48,45; Člani od 30 do 40 let: 1. KO-

NIK MILAN, TO Radovljica 43,46; 2. REBERSAK JANEZ, Radovljica 47,21; 3. SEDEJ MARJAN, Peko 54,49; Veterani nad 40 let: 1. SITER JANEZ, Mošnje 48,20; 2. BERTONCELJ PETER, Bodešiči 50,49; 3. TALAR POLDE, »Maraton« 52,45; Ženske do 30 let: 1. KONEČNIK NADA, Dravograd 1,06,09; 2. PAPLER MAJDA, Mošnje 1,14,03; Ženske nad 30 let: 1. ANACIČ ŠPELA, Tržič 1,07,37; 2. AMBROŽ LIDIJA, Peko 1,21,31; Kategorizirani tekmovalci: 1. KONČINA SREČO, ŽAK Ljubljana 43,13, 2. VLADO KRANJČEV, ŽAK. Ljubljana 47,32.

MIRKO TERAŽ

Izleti planinske sekcije

V okviru planinske sekcije LIP Bled, katera je bila uradno ustanovljena v aprilu letošnjega leta, smo izvedli že pet skupnih pohodov. Udeležba v skupnem seštevku znaša okoli 80 pohodnikov. Število samo bi bilo zadovoljivo. Toda znano je, da se večine pohodov udeležujejo vedno isti ljudje. Razveseljivo pa je že to, da smo sploh sekcijo ustanovili in da tudi deluje. Potrebno pa je delovne ljudi osveščati in vzpodbujati ravno v tem smislu. Izlet v gore, v neokrnjen del prirode omogoča delovnemu človeku sprostitve in relaksacijo po napornem delovnem tednu. Obenem pa pomeni akumulacijo moči za nov delovni teden. Katere akcije so bile v okviru sekcije organizirane?

Najprej smo se udeležili pohoda v Dražgoše v mesecu januarju in sicer iz dveh smeri: prva skupina je krenila iz smeri Krova preko Jamnika do Dražgoš, druga skupina pa iz Soteske preko Rovtarice do Dražgoš.

Naslednji izlet je bil v mesecu februarju — zimski pohod na Stol, ki je potekal v enkratnem zimskem razpoloženju.

Tretja akcija je bil pohod na Porezen, katerega se je zaradi slabega vremena udeležilo le manjše število pohodnikov — članov planinske sekcije. Naslednji pohod smo organizirali v maju — prvi uradni pohod novoustanovljene sekcije. Zbrali smo se ob Bohinjskem jezeru in

nato nadaljevali pot skozi Staro Fužino na Uskovnico, kjer smo malo počivali, se spustili dalje v dolino Voje. Tam smo si ogledali slap, od katerega nas je pot vodila skozi lepote vintgarja Mostnice do Hudičevega mostu in nazaj do Bohinjskega jezera.

Zadnji izlet pa smo izvedli 1. junija na Golico. Pohodniki smo se zbrali v domu pod Golico ter se v slabi uri povzeli do novo-zgrajene planinske kočice na 1500 m nadmorske višine. Pot, dolgo 300 m smo opravili v pičlih 20 minutah. Na vrhu se nam je odprl pogled na vse bližnje gorske vrhove: Begunjsčico, Stol, Kepo, naprej na Julijce in primorske hribe. Z druge strani smo lahko videli Rožno dolino s Šentjakobom in ostalimi vasmami v tej dolini ter na Dravo, ki se je leno prelivala proti celovški kotlini.

Naslednji izlet je planiran za 23. junija iz Pokljuke mimo Blejske kočice na Lipanci na 2007 m visoko Debelo peč. Vsi, ki so zainteresirani, naj se prijavijo do torka, 18. junija tov. Rakušu na DSSS, Ljubljanska 32, da se bomo pogovorili glede organizacije prevoza.

Imamo pa tudi v programu obisk kraške jame pod Babjim zobom, katera je mnogim neznanca. Toda skriva precej kapnikov različnih velikosti in oblik, kateri napravijo na obiskovalca enkratno vtis.

Rakuš

Varstvo okolja

Pri izmenjavanju energije med Zemljo in vesoljem ima ozračje pomembno vlogo. Nestrupene snovi, ki uhajajo v ozračje zaradi človekove dejavnosti, na primer ogljikov dioksid in klorofluorogljikovodiki, lahko porušijo občutljivo ravnovesje.

Strupene snovi enakega izvora delujejo mnogo bolj neposredno in neprizanesljivo. Ogroženost bi opisali kemik, biolog ali gozdar, ker je vprašanje izrazito interdisciplinarno.

Pri sežigu premoga in naftnih derivatov nastanejo žveplov dioksid in dušikovi oksidi. V Evropi več tisoč elektrarn, množica manjših kurilnic in nepregledna vrsta vozil izbruha na leto skozi dimnike in izpuhe v ozračje — preračunano — kakih 25 milijonov ton žvepla. Dušikovih oksidov, ki jih oddajo predvsem avtomobilski motorji, je manj.

Nekaj strupenih snovi pade na tla v bližini nastanka. Preostale pline raznese veter na velike razdalje in jih dež spere na tla kot žvepleno in dušikovo kislino. Ponekod v Evropi pade na leto deset gramov in več na kvadratni meter.

Preglednica 1.

Sestava strupenih snovi v ozračju in njihov izvor (po ameriških podatkih).

Snov	Delež
ogljikov monoksid	53 %
žveplov dioksid	14 %
dušikovi oksidi	12 %
lebdeči delci	6 %
ogljikovodiki	15 %
Žveplov dioksid: onesnaževalec	100 delež
elektrarne	69 %
industrijska kurilnica	8 %
talilnice bakra	8 %
rafinerije nafte	5 %
promet	5 %
druge komercialne dejavnosti	5 %
Dušikovi oksidi: onesnaževalec	100 delež
avtomobili	50 %
elektrarne	33 %
industrija	12 %
tovarne	4 %
gospodinjstva	1 %
	100

Preglednica 2. Masa žvepla, ki ga oddajo in prejmejo nekatere evropske države

Država	Odda kilogramov žvepla na leto na prebivalca	Prejme gramov žvepla na leto na kvadratni meter
Vzhodna Nemčija	251	16,9
ČSSR	213	24,2
Jugoslavija	178	10,1
Madžarska	172	11,7
Bolgarija	123	7,2
SZ	103	2,6
Poljska	102	10,1
Finska	89	2,0
Anglija	83	8,7
Romunija	82	7,9
Danska	80	5,3
Italija	79	8,9
Belgija	68	12,0
Zahodna Nemčija	66	11,0
Francija	66	5,2
Grčija	64	4,4
Švedska	58	2,4
Avstrija	49	9,4
Španija	48	2,7
Irska	37	2,0
Nizozemska	35	11,5

Preglednica 3.

Kislost nekaterih raztopin.

V kemiji navajajo kislost in alkalnost z negativnim logaritmom koncentracije vodikovih ionov, pH. Alkalne raztopine imajo pH večji kot 7, kisle pa manjši kot 7. Čista voda s pH = 7 je nevtralna.

Raztopina	pH
čisti dež	5,6
(zaradi ogljikovega dioksida)	
oranžni sok	ok. 4,5
limonov sok	ok. 4
kis	ok. 3
najbolj kisli dež doslej v Pitlochrieju na Škotskem	2,4
Želodni sok	ok. 2
Jezero Loch Fashally na Škotskem (angleški podatki)	
1962	6
1975	4,2
Jezero Big Moose Lake (ameriški podatki)	
1948	6
1965	5,2
1979	4,2

Preglednica 4.

Onesnaževalci in onesnaženi v Evropi

Onesnaževalci: oddajo več, kot dobijo	
Vzhodna Nemčija	43 %
Anglija	45 %
Belgija	56 %
Danska	59 %
Madžarska	61 %
Italija	62 %
Zahodna Nemčija	67 %
Jugoslavija	72 %
Bolgarija	76 %
Onesnaževalci: dobijo več, kot oddajo	
Irska	127 %
SZ	143 %
Finska	166 %
Portugalska	178 %
Avstrija	219 %
Švedska	234 %
Švica	238 %
Norveška	572 %

Najbolj so ogroženi iglasti gozdovi od vseh iglavcev pa najbolj drevesa na robovih gozdov in izpostavljenih legah. V Vzhodni Nemčiji in na Poljskem in Češkem je že veliko umrlih gozdov, le da o tem v glavnem molčijo. Zdaj začenjajo gozdovi izdatno umirati v Vzhodni Nemčiji. Tam pa o tem na veliko govorijo. Po poročilu o katerem je na koncu oktobra 1983 razpravljala parlament, je poškodovana dobra tretjina vseh dreves. V deželah z največ drevesi so razmere še slabše: na Bavarskem je poškodovanih 46 % dreves, v Baden-Württembergu, kjer leži Schwarzwald, celo 49 %. V zadnjih letih je izrazito narasel delež srednje in močno poškodovanih dreves.

Umiranja gozdov dolgo niso spravljali v zvezo s kislim dežjem. Zadnje čase pa o tej zvezi malokdo dvomi, čeprav je povezava zelo zamotana. Bernhard Ulrich, biokemik z göttingenske univerze, je postregel z najbolj izdelano razlago. Po njej je mogoče pri pojavu ločiti tri faze.

V prvi fazi se kaže ugodno delovanje predvsem dušikovih oksidov in se prirastek lesa poveča, kot da bi gozd umetno gnojili. Zares se je prirastek v Srednji Evropi in Skandinaviji v zadnjem stoletju povečal. Potem pa se razmere poslabšajo predvsem na račun žveplovega dioksida. V drugi fazi kislina, ki se najprej nabira v zgornjih plasteh zemlje, prenika čedalje globlje. Zemlja sprva še izravna vpliv kisline in nadomešča izgubljene snovi,

na primer kalcij, iz globljih plasti. Po dalj časa trajajočem učinkovanju kisline pa to zmožnost zgubi.

Spojine, ki nastanejo ob delovanju žveplene kisline na hranljive snovi v zemlji, poslej izpirajo dež. Tako izgubljajo zemlja kalcij in magnezij. Drevesa čedalje počasneje rastejo zaradi pomanjkanja teh snovi. Prava nesreča se začne s tretjo fazo, ko v zemlji ni več omenjenih snovi in se žveplena kislina veže s kovinami iz zemlje. Vse kaže, da ima pri tem najbolj negativno vlogo aluminij. Ta je navadno tako vezan, da je popolnoma neškodljiv, toda žveplena kislina povzroči, da postane topljiv. Posledice so tem hujše, čim več je tega aluminija v raztopini v primeri s kalcijem. Slabo je že, ko prevlada aluminij nad kalcijem, ko pa je aluminija sedemkrat več kot kalcija, se rast sploh zaustavi. (V Ulrichovi gozdni raziskovalni postaji v Sollingu je naraslo razmerje med aluminijem in kalcijem od 1:1 leta 1972 na 5:1 leta 1982. V drugi fazi pesti drevesa samo pomanjkanje kalcija, v tretji pa prizadene aluminij izmenjavanje vode in v njej raztopljenih snovi). Ulrichova napoved: Nekaj toplih in suhih let bi utegnulo razmere v Srednji Evropi še korenito poslabšati.

Naposled pade drevesu odporna moč in se ga lotijo še mikrobi. Drevo umre zaradi podhranjenosti, zastrupitve in bolezn.

Kislemu dežju sorodna nadloga je kislina megla. Ta prav v

Nemčiji pogosto ovija gozdove. Iz nje drevesa naravnost prek iglic in listov vsrkavajo strupene snovi. Nekateri mislijo, da utegne biti kislina megla še bolj škodljiva od kislega dežja.

Aluminij ima glavno negativno vlogo tudi v jezerih. Rib ne prizadene kislost vode toliko kot v njej raztopljeni aluminij. Aluminij ovira izmenjavanje kisika in hranljivih snovi skozi škrge. Tudi v tem primeru je odločilno razmerje med aluminijem in kalcijem. Norveški biologi so ugotovili, da so posebno prizadeta jezera, ki vsebujejo sama po sebi malo kalcija. To pojasnjuje, zakaj so skandinavska jezera na prakaminskih tleh z malo kalcija doživela pomor rib, čeprav dobivajo veliko manj žvepla kot srednjeevropska jezera. Večina tega žvepla pride od drugod.

Jugoslavija dobi letno od Italije okoli 150.000 ton žvepla in ga odda Madžarski okoli 214.000 ton. Drugim sosedom ga odda manj, vseeno pa je »glavni izvir za dobavo žvepla za pet sosednjih držav«. Anglija odda letno 96.000 ton žvepla Norveški, 84.000 ton Švedski in 172.000 ton Franciji. Tako so povezane še druge države pogosto čez morje. Vetrovi pihajo navadno s severozahoda do jugozahoda. Zato dobivajo države glavni del žvepla od zahodnih sosedov in ga oddajo glavni del vzhodnim sosedom.

Grožnja strupenih snovi v ozračju je treba vzeti presneto resno. Na eni strani kaže, da nobena evropska država ne more sama poskrbeti samo zase, marveč je usodno povezana s sosedami. Na drugi strani pa morajo vključiti tudi kisli dež v zamotano razpravo o preskrbi z energijo.

Po tujih podatkih smo nekje med zmernimi onesnaževalci, kar pomeni, da oddamo več žveplovega dioksida, kot ga dobimo. Nekoliko nas lahko tolaži dejstvo, da je večina naših tal apnenčastih. Ta tla imajo veliko možnost, da izravnavajo vpliv kislega dežja. Preveč pa se na to ne smemo zanašati prav zaradi zapletenega dogajanja v zemlji. V letih 1960—1962 so pri nas prvi pregledi pokazali, da je poškodovana desetina jelk. Danes so poškodovane domala vse. In v zadnjih letih se kažejo poškodbe tudi na smreki.

VISOKI DIMNIKI NE REŠUJEJO PROBLEMA

Ni čisto novo spoznanje, da človek potrjuje z naravnim razpadom podano množino SO₂ v ozračju in si tako vzlasti v urbanih in industrijskih okoljih zastruplja zrak, ki ga diha. Že pred tremi desetletji je zato marsikje nastala zakonodaja, ki je grešnikom ukazala, naj zgradijo sto, dvesto, tudi tristo metrov visoke dimnike in izpuščajo smrdljivi in tekoči plin tako visoko v zrak, da ga na tleh ne bo več čutili. Zakon je zakon, dimniki so zrasli, zrak se je marsikje imenitno očistil — žal pa se je pokazalo, da je vse skupaj žalostna zmeta. Iz visokih dimnikov prodira žveplov dvokis več kilometrov visoko; tam ga zajamejo trajni vetrovi in ga odnesejo tisoče kilometrov daleč, prej ali slej naletijo na oblake in megle — in v njih se dvokis veže z vodo v žvepleno kislino, ta pa kot sestavina dežja pada na tla in uničuje živo. Žrtve so tisoče kilometrov daleč od grešnikov: v Evropi dežuje kislina na Skandinavijo, zlasti Švedsko in Norveško, izviri SO₂ pa so v industrijskem Porurju, Posarju, Poljski in še kje.

Povzeto iz strokovne revije Srečno

kadrovske novice

STANJE ZAPOSLENIH ZA MESEC MAJ 1985

	delavcev	pripravnikov
TOZD Tomaž Godec	429	2
TOZD Rečica	323	1
TOZD Mojstrana	85	
TOZD Podnart	80	
TOZD FILBO	109	1
TOZD Trgovina	27	
DSSS	93	10
Skupaj:	1146	14

ZAPOSILILI SO SE:

— v **TOZD Tomaž Godec**:
Ksenija KRANJEC, 1964 — SS,
Marjan MEDJA, 1963 — SS;
— v **TOZD Mojstrana**:
Franc MEGLIČ, 1938 — NK;
— v **TOZD Podnart**:
Teodora KOŠIR, 1960 — K.

ODŠLI IZ DO:

— iz **TOZD Tomaž Godec**:
Igor CESAR, K — v JLA,
Silvo KOROŠEC, K — v JLA,
Matija MLAKAR, K — v JLA,
Štefan ARH, PK — sporazumno,
Ivan SMUKAVEC, K — sporazumno,
Jože ODAR, K — upokojitev,
Janez LANGUS, K — v JLA,
Ferdinand KUSTERLE, PK — upokojitev,
Franc MENCINGER, SS — upokojitev;

— iz TOZD Rečica:

Janez PFAJFAR, NK — JLA,
Samo BOŽIČ, PK — JLA,
Franc MEDJA, NK — JLA,
Branko GOMILAR, K — JLA,
Toni STRGAR, K — JLA,
Darko ROMIČ, PK — JLA,
Jože KNAFLIČ, K — invalidsko upokojen,
Vida LEBAN, PK — upokojitev,
Jože ROJC, PK — upokojitev;

— iz TOZD Mojstrana:

Jože KLINAR, PK — JLA,
Robert LASNIK, NK — JLA,
Franci BRANC, Ks — JLA;

— iz TOZD Podnart:

Slavko KOBAL, NK — sporazumno;

— iz TOZD FILBO:

Bogdan CERKOVNIK, K — JLA.

RODILI SO SE:

Anton POTOČNIKU (TOZD Rečica) — hči,
GAŠPERIN Teji in Matjažu — hči.

Vabilo k sodelovanju

Vabimo vse člane naše DO, kateri igrajo katerikoli instrument in imajo veselje do glasbe, da se oglasijo po telefonu 77-661, int. 17 ali 36, oziroma osebno z instrumentom vsak četrtek ob 19. uri v prostorih DSSS LIP Bled, Ljubljanska 32.

Glasbena sekcija

40 let v svobodi

Letos mineva 40 let, odkar je bil sovražnik pregnan iz naše ožje in širše domovine. V mesecu maju so potekale slovesnosti, maj pa je tudi mesec mladosti in obletnice zmage nad fašizmom. Člani osnovne organizacije sindikata Tovarne čipk in vezenin Bled so bili pobudnik in organizator skupne proslave za Vezenine, Gozdno gospodarstvo in LIP. To je bila proslava ob 40-letnici svobode in Dneva mladosti dne 24. maja popoldne v prostorih GG Bled.

Tov. Završnik je vodil ženski pevski zbor Vezenine Bled, ki že nekaj let uspešno nastopa na domačih odrih. Program z geslom »Vse je vihar razdjal, narod pa zmeraj stal!« so v govornih besedi povezovali delavke LIP Bled Nada Frelih in Jana Beravs ter delavka iz Vezenin Mihe-

la Peserl. Uvodno besedo je podal tov. Sirc — direktor DO Vezenine in v kratkem orisal pomen 40. obletnice od osvoboditve naše domovine.

V programu so nastopajoči v treh delih skušali izraziti zgodovino našega naroda »kakor je videl zgodbo Slovenije otrok naš očaj gora simbol, Triglav«. Prvi del je opisal lepoto naše zemlje in življenje v miru, v veselih in žalostnih časih. V drugem delu je zajeto razdejanje domovine, leta vojne in boj naših ljudi za pravično stvar. Tretji del obsega veliko veselje v svobodi. Vzglede pokojnega predsednika Tita nam bodo smerniki za našo prihodnost. Program so pevke zaključile s pesmijo Scheva-Gašperšiča Pesem delu. Mladi rodovi bodo lahko gradili dalje naš družbeni red z marljivim delom.

Program je obsegal 23 pesmi, poslušalci so z navdušenjem sprejeli bogato peto in govornico besedo. A žalostna resnica ostaja; obiskovalcev je bilo manj kakor nastopajočih kljub obveščenoosti v vseh treh delovnih organizacijah. Kaj res nismo mogli žrtvovati tisto ubogo urico za spomin, da smo pred štiridesetimi leti dočakali svobodo? Ali se bo komu prav narahlo zganila vest, ko bo prebiral tale skromen zapis?

Vesna

Poljšiške ceste

V krajevni skupnosti Zgornje Gorje je tudi vas Poljšica, ki premore zelo slabo cesto, še makadamsko. Skozi je napeljana stara kanalizacija, morda še iz časov Franca Jožeta. Popolnoma jasno je, da takšna kanalizacija več ne ustreza. Hiše v vasi ljudje obnavljajo, gradijo tudi nove, cesta ostaja naprej zanemarjena.

Letos so morali prebivalci Poljšice obnoviti del kanalizacije. Zato so imeli razlog. Promet težko obloženih traktorjev je velik in prav ti so razkopali tenko gornjo plast cestišča. Razdrobili so staro kanalizacijo tako, da so fekalne in meteorne vode privrele na cestišče, povzročale so smrad in dalje trgale gornjo plast cestišča. V mesecu maju so obnovili kanalizacijo v dolžini 40 m. Stroške za betonske cevi so krajani krili iz samoprispevka. Dela: izkop, polaganje in zasutje pa so vaščani opravili prostovoljno.

V letu 1983 so kanalizacijo položili na vzhodni in južni strani te vasi. Tako ostaja le še del vasi skozi središče. To pa še ne bo tako kmalu, kajti pri tem izkopu bo potrebno obnoviti vodovodno omrežje, katero je dokaj zastarelo. Pojavljajo se tudi finančne težave. V Zgornjih Gorjeh se zbira denar že od drugega samoprispevka, toda krajani držijo skupaj. V slogi je moč in skupaj bodo marsikaj še izboljšali.

Jože Primožič

Pravilna rešitev nagradne križanke »prvi maj«:

Vodoravno:
OPORTUNIZEM, GRAVITACIJA, AV, BAKALAR, DIAREJA, JS, DRIN, EMS, TA, TAIDŽONG, NATO, AST, JRT, NIEL, UDOR, ANSA, LENA, HA, T, ILANZ, STANTE, CAVTAT, STARTER, AVTOPLASTIKA, LA, SK, AIDA, KT, FEN, IKA, TVOR, SUSAK, DI, ZAKUM, ANIS, EPIR, ARALSK, ONA, ARNIČ, ALBA, EN, LA, NAIROBI, REZA, IZA, GARANKUVA, ZNOJMO, JUAN, N, L, EIGER, MEL, ARUBA, MKA, KOINE, PEHTA.

Prispelo je 26 rešitev.

Žreb je določil nagrade naslednjim:

1. nagrado Elči Krušič, DSSS
2. nagrado Zali Savšek, DSSS
3. nagrado Martini Šefman, DSSS

Glavni in odgovorni urednik: Peter Debelak, tehnični urednik: Nada Frelih, člani: Tone Koncilija, Janez Stare, Franc Globočnik, Branko Urh, Anton Noč, Jure Ravnik, Tomaž Šolar, Miro Kelbl in Ciril Kraiger.

Upokojili so se

V TO Tomaž Godec

Franc MENCIGER

Tov. Franc Menciger se je zaposlil v naši TO že poleti 1952. Najprej je delal v žagi kot pomočnik pri polnojarmeriku, nato je opravljal dela polnojarmeričarja. Potem je nekaj časa delal na skladišču žaganega lesa kot pomočnik skladiščnika. Leta 1958 je končal srednjo ekonomsko šolo in se zaposlil v upravi TO kot evedentičar, nato pa je bil prerazporejen v skupne službe kot sekretar DO LIP. Leta 1972 se je vrnil v našo TO, kjer je prevzel dela in naloge vodje splošnega oddelka, ki jih je opravljal do upokojitve.

Ob svojem delu je bil tudi družbeno-politično aktiven, tako da je praktično nemogoče naštet vse njegove funkcije, ki jih je opravljal. Večkrat je bil izvoljen v DS TO, bil pa je tudi predsednik DS DO. Bil je tudi večkrat sekretar v OOOZK, v občinskih DPO pa je bil član komiteja ZK in izvršnega odbora sindikata. Bil pa je tudi izvoljen za republiškega poslanca eno mandatno obdobje. Vestno je sodeloval tudi v organizacijah in društvih v KS Boh. Bistrica in je bil tudi aktiven član v našem IGD. Vseskozi je sodeloval tudi pri našem Glasilu kot član uredniškega odbora, nekaj časa pa je bil tudi glavni urednik. Zaradi aktivnega sodelovanja v NOB je bil 17. 5. 1944 interniran v Innsbruck v Avstriji.

Za svojo aktivnost je prejel srebrni znak sindikata in galsko priznanje za večletno uspešno delo v IGD.

Tov. Menciger je svoje delo opravljal požrtvovalno, dosledno, disciplinirano in nesebično. Z zaposlenimi v svojem oddelku in ostalimi je bil vedno dober in jim je pomagal s svojimi nasveti, zato je bil v TO priljubljen in spoštovan.

Ferdinand KUSTERLE

Ob prihodu v obrat Tomaž Godec Boh. Bistrica je najprej delal na krlišču hlobovine. To delo je vestno in z veseljem opravljal, saj je že od mladih let imel v rokah cepin in žago. Po rekonstrukciji krlišča je bil premeščen v obrat ISO-SPAN. Ker je ljubil delo na prostem, je bil tu na delovnem mestu skladalca ISO-SPAN v pakete. To težko fizično delo je vestno in z veseljem opravljal. Ko je bil ukinjen ISO-SPAN, je bil premeščen v decimirnico na delovno mesto pomočnika pri stroju. Po potrebi pa je tudi opravljal razna dela v žagalnici. Najraje pa je obžagoval debele hlode, saj je bilo to delo na prostem in samostojno, kar pa je opravljal zelo vestno.

Pri odhodu v pokoj mu želimo, da bi še dolgo čil in zdrav obiral steze in vrhove nad rodno vasjo Bača, ter pri tem zadovoljen in srečen opazoval divjačino, ki mu je bila priljubljena v samotarskem življenju.

Jože ODAR

V naši TO se je zaposlil leta 1964. Preden je prišel v našo TO, je delal nekaj časa na Gozdni upravi Boh. Bistrica, nato pa skoraj deset let pri Cestnem podjetju Kranj. V naši delovni organizaciji je delal v žagalnici in krojilnici na raznih delih in nalogah. Bil je navajen težkega dela, zato je v žagi poprijel za vsako delo, ki mu je bilo dodeljeno. Opravljal ga je hitro, vestno in natančno. Prav zaradi svojega resnega odnosa do dela, pa tudi zaradi družabnosti je bil med sodelavci priljubljen in spoštovan. Do sodelavcev je bil tovariški in prijazen in je bil vedno pripravljen vsakomur pomagati.

Vsem trem se ob odhodu v pokoj zahvaljujemo za njihove dolgoletne prispevke. Želimo jim obilo osebnih sreč, predvsem pa zdravja v krogu svojih domačih, želimo tudi, da nas kdaj obiščejo, da bi z njimi pokramljali o naših skupnih uspehih pa tudi težavah.

Krvodajalska akcija

»Občinska organizacija Rdečega križa Radovljica bo v torek, 30. julija 1985 organizirala izredno krvodajalsko akcijo na Bledu. Začetek odvzema bo ob 7. uri, vpis pa bo do 13. ure. Občinska organizacija RK Radovljica prosi zdrave občane, stare nad 18 let, da se akcije udeležijo v čim večjem številu in tako dokažejo svojo humanost, vzajemnost, solidarnost, pomoč človeku — človeku ter skrb za ljudi ob vsaki priliki. Skrb nas vseh je, da bo krvodajalcev in krvi, tega nenadomestljivega zdravila vedno dovolj.

Občinska organizacija RK Radovljica je lani zabeležila en primer komplikacij po odvzemu krvi. V naši republici je teh primerov izredno malo, vendar obstaja možnost, da se to vendarle zgodi. Krvodajalec, ki bi zaradi komplikacij po odvzemu moral v bolnišni stalez, pri čemer je seveda prikrajšan pri osebnem dohodku, ima pravico, da uveljavi izplačilo razlike med izplačanim nadomestilom in osebnim dohodkom, ki bi mu pripadal, če ne bi boloval. Primer naj prijavi Občinska organizacija RK Radovljica, s potrdilom svojega zdravnika pa bo razliko uveljavil pri Zavodu SRS za transfuzijo krvi v Ljubljani. »

OD TISTEGA, KI NAS IMA RAD, PRIČAKUJEMO PREDVSEM DA NAM BO DAROVAL NEKAJ PROSTEGA ČASA. TO JE EDINA STVAR NA SVETU, KI JE NE MORE NADOMESTITI NOBEN DENAR.

(Gilbert Cesbron)